

Редакційна колегія:

- Є.М. Моїсєєв**, кандидат юридичних наук, професор;
О.М. Джужа, доктор юридичних наук, професор;
М.В. Костицький, доктор юридичних наук, професор,
дійсний член (академік) АПрН України, член-кореспондент АПН
України;
Л.В. Кравченко, кандидат філософських наук, доцент;
В.В. Сокурєнко, кандидат юридичних наук, доцент;
В.В. Черней, кандидат юридичних наук, доцент;
Н.В. Кушакова-Костицька, кандидат юридичних наук,
доцент;
В.В. Юсупов, кандидат юридичних наук, старший науко-
вий співробітник

Рекомендовано до друку радою з наукової роботи
Київського національного університету внутрішніх справ
20 січня 2009 року (протокол № 26).

Матеріали конференції публікуються в авторській
редакції.

**Філософські, методологічні та психологічні проблеми пра-
ва** [текст] : матеріали II Всеукр. наук.-теорет. конф. (Київ,
31 січня 2009 р.) / Ред. кол.: Є.М. Моїсєєв, О.М. Джужа,
М.В. Костицький [та ін.]; передмова О.М. Джужі. – К.:
Київський нац. ун-т внутр. справ, 2009. – 284 с.

Для ад'юнктів (аспірантів), докторантів, викладачів та науковців у галузі
права, філософії і психології.

ББК ХО

© Київський національний університет внутрішніх справ, 2009

В.С. Бігун,
кандидат юридичних наук, науковий
співробітник Інституту держави
і права ім. В. М. Корецького НАН
України, відповідальний секретар
Міжнародного часопису "Проблеми
філософії права"

**ФІЛОСОФІЯ ПРАВОСУДДЯ
ЯК ПРЕДМЕТ ФІЛОСОФСЬКО-ПРАВОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ**

Філософія правосуддя – тема дослідження прикладної філософії
права. Дослідник виходить із того, що "саме в суді право існує в усій
його повноті" (С. Максимов), а вивчення філософсько-правових аспек-
тів, наприклад, судових процесів, як контекстів здійснення права, вияв-
ляє нові філософсько-правові смисли. У цьому розумінні філософія пра-
ва, охоплюючи філософію правосуддя, є прикладною філософією права.

Актуальність теми зумовлена її прикладним характером та потен-
ціалом для розвитку філософії права в Україні.

Об'єктом дослідження є правосуддя як сфера здійснення права,
предметом – філософсько-правові аспекти правосуддя, правосуддя як
філософсько-правова сфера.

Ступінь наукової розробленості проблеми філософії правосуддя
можна вважати недостатнім. Судочинство, процесуальне право, а також
проблеми та питання, пов'язані з ними, досліджувалися й досліджують-
ся в українському та зарубіжному правознавстві та інших суміжних
правових науках і дисциплінах (психологія судді та судової діяльності в
межах юридичної психології; адвокатська і прокурорська діяльність у
межах дисциплін із вивчення відповідної діяльності; деякі ідеологічні
аспекти діяльності судів і суддів у межах історико-правових дослі-
джень; розв'язання спорів у межах юридичної конфліктології тощо).

Водночас проблему філософії правосуддя (чи судочинства) в
українській філософії права не виокремлено як окремий предмет філо-
софсько-правового осмислення, недостатньо висвітлено його різні аспе-
кти, відсутнє спеціальне дослідження в сучасній українській філософії
права. Також не сформовано самостійного філософсько-правового тема-
тичного дискурсу, є потреба формування концепції філософії правосуд-
дя, актуальної для судової реформи України.

Визначення об'єктом дослідження філософію правосуддя, а не
судочинства (судівництва) пояснюється тим, що зазначені терміни є
змістовно відмінними.

Підходи до дослідження філософії правосуддя можна класифікувати за різними критеріями, як-от: проблема (проблемний підхід): обрання окремих питань і проблем як об'єктів дослідження: філософські засади правосуддя; філософська характеристика судової влади і сваволі: судовий розсуд і його межі; природа правової аргументації, філософсько-правові аспекти обґрунтування судових рішень; незалежність суду (суддів); акт судження; справедливість суду і судового рішення; філософсько-правові джерела судових рішень; злочин і покарання; "суди фактів і суди права"; правосуддя як спосіб подолання конфлікту; філософсько-правовий аналіз судових способів захисту прав, свобод і законних інтересів; статус суддів;

напрямок філософії права: філософсько-правова антропологія правосуддя (наприклад, образ людини в правосудді, філософський світогляд судді); аксіологія правосуддя (наприклад, ціннісні орієнтири в ухваленні рішень); гносеологія правосуддя (приміром, судовий процес як спосіб пізнання права) тощо;

види судочинства, правосуддя, осмислення їх філософсько-правових аспектів: державне і недержавне судочинство; загальне та спеціальне судочинство і правосуддя (конституційне, кримінальне, цивільне, господарське, адміністративне, військове тощо); відновне правосуддя ювенальна юстиція; міжнародно-правове і національне судочинство (правосуддя); державне й недержавне судочинство тощо;

роль і функція (рольовий підхід; функціональний підхід): філософія судді, адвоката, прокурора (обвинувача), потерпілих, інших учасників процесу (наприклад, світогляд і праворозуміння та їх вплив на ухвалення рішень); філософсько-правове осмислення функцій суду як діяльності: судове правозастосування, судова правотворчість, судова інтерпретація тощо.

Акцент філософсько-правового дослідження правосуддя — вивчення його правових смислів.